

אל תתנו להם אקדחים!

קצינים ונגדים שנושאים אקדחים רק משום שהפקודות מחייבות אותם לעשות זאת לא יביאו שום תועלת בעת מבחן. כשאקדח ניתן בידיו של אדם חסר הכשרה ומיומנות, אין להתפלא על כך שבעת פיגוע ירי הוא מתחבא בשירותים - כפי שכבר אירע בעבר. המסקנה: הפקודות צריכות לדאוג לא רק לעצם נשיאת האקדחים בידי הנגדים והקצינים, אלא גם להכשרתם הראויה

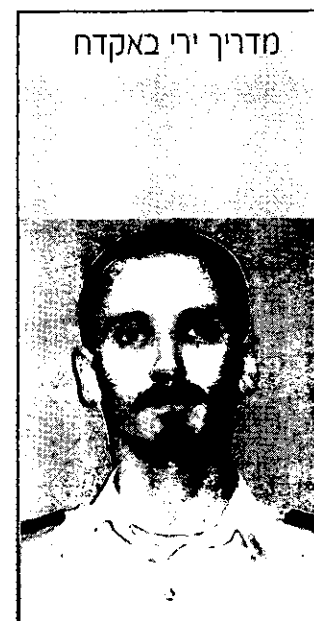

סרן יבגני לנצמן

בעקבות המצב הביטחוני הקשה הוחלט בצה"ל להחזיר לתוקף את הפקודה המחייבת כל קצין ונגד להיות חמושים בהיותם במדים. כנראה לא אחדש דבר אם אציין שההחלטה התקבלה בקרב האוכלוסייה הרלוונטית ברגשות מעורבים. ברצוני לבחון את ההחלטה ואת דרך יישומה ממבט מקצועי טהור, ללא שיקולים נוספים.

ובכן, מהו מקור ההחלטה? השיקולים המבצעיים ברורים לחלוטין: קצין או נגד חמוש יכולים להתערב באירוע טרור המתרחש בסביבתם הקרובה באופן מידי ויעיל ובכך למנוע את התפתחותו או למזער במידה ניכרת או תוצאותיו. בתור דוגמא ניתן להזכיר את פיגוע הירי שהיה ב-4 באוקטובר 2001 בבאר-שבע, בקרבת פיקוד דרום, שבו נרצחו קצינה

וחיילת, ואשר הסתיים לאחר דקות ספורות הודות להתערבותם המהירה של נגדים חמושים שהיו בקרבת מקום. וישנן דוגמאות נוספות להתערבותם המהירה של לובשי

מדיין ירי באקדח

מדים באירועי טרור - התערבות אשר חסכה חיי אדם רבים. 2. קבוצת אנשים חמושים, המפוזרת על כל שטחה של המדינה ברוב שעות היממה מהווה כוח הרתעה משמעותי. האם השיקולים האלה נכונים?

זוכרים את פיגוע הירי בתחנה המרכזית בעפולה (10 בנובמבר 2002, שלושה הרוגים), שם מחבל לבוש מדי צה"ל ריסס אש אוטומטית לכל עבר? זמן קצר לאחר האירוע פורסם כי שני קצינים שהיו במקום התחבאו בשירותים. למי עזרו אקדחיהם?

לדעתי, בהחלט כן. יחד עם זאת ברור ששום דבר בחיים אינו מושלם ומוחלט, וגם להחלטה החיובית הזאת יש כמה חסרונות. אלה הם הבולטים שבהם:

1. פוטנציאל רב לתקלות בטיחות בנשק.
 2. פוטנציאל לגניבות על-ידי גורמים פליליים וטרוריסטיים.
- אם נביט על כל הסעיפים הנ"ל כעל תמונה אחת, נגלה שיש להם מכנה משותף אחד: מקצועיות. לצערך, איני

רואה בפקודה שום ביטוי למימוש ההיבט המקצועי ביישומה. התוצאות נראות היטב בשטח:

1. קצינים ונגדים לא מעטים רוכשים אקדחים רק בשביל "לסתום את הפה למשטרה הצבאית". הכלים שלהם לרוב באיכות ירודה, שמישותם מוטלת בספק עד כדי כך שלעיתים אקדחיהם מסוכנים לשימוש.

2. חוסר בידע תיאורטי ובאימונים מעשיים גורם לחוסר ביטחון עצמי או, לחלופין, לביטחון עצמי מופרז (אשר נסמך לרוב על סרטי פעולה ועל שמועות).

נחזור לרגע לשיקולים המבצעיים: האם ניתן לסכל אירוע בעזרת אקדח לא תקין או לא מתוחזק? האם קצין או נגד חסרי ביטחון עצמי ישאפו בכלל להתערב באירוע כלשהו? זוכרים את פיגוע הירי בתחנה המרכזית בעפולה (10 בנובמבר 2002, שלושה הרוגים), שם מחבל לבוש מדי צה"ל ריסס אש אוטומטית לכל עבר? זמן קצר לאחר האירוע פורסם כי שני קצינים שהיו במקום התחבאו בשירותים. למי עזרו אקדחיהם? ולעומת זאת, האם ביטחון עצמי ללא גב מקצועי יעזור למישהו? האם אנשים אלה מהווים כוח הרתעה כלשהו? התשובות ברורות, לדעתי.

ואם לא די בכך, הרי נשק המוחזק בידי אדם לא מקצועי (בין אם הוא חדור

ביטחון עצמי ובין אם לאו) – הסיכוי למעורבותו בתקלת בטיחות כלשהי גבוה ביותר. נתונים סטטיסטיים על תאונות נשק רק מחזקים את הטענה הזאת. ככל שהאדם פחות מקצועי ביחס לנשק שלו כך גדל הסיכון שנשק זה ייגנב ממנו.

בשורה התחתונה: יישום הפקודה במתכונתה הנוכחית עלול להגביר באופן משמעותי את הסיכון לתקלת בטיחות, בלי שתיתן תרומה מבצעית כלשהי.

אולם התמונה העגומה שציירתי כאן אינה נחלתם של כל הקצינים והנגדים. רבים מהם מחזיקים ברשותם אקדחים איכותיים, תקינים ומתוחזקים היטב ומשקיעים זמן וכסף בכשירות הירי שלהם, באימונים ובקורסים. אך נשאלת השאלה: מדוע צריך הדבר להתנהל לפי האמירה הידועה כי "מי שמשקיע – שוקע"? מדוע קצין או נגד, המעוניינים לשמור על כשירותם המבצעית, צריכים לעשות זאת על חשבון זמנם הפרטי ובמיטב כספם? ולעומת זאת, מדוע מתייחסת המערכת בסלחנות כלפי אוכלוסיית נושאי הנשק למראית עין בלבד? הרי מי שנושא אקדח צבאי, מחויב לבצע פעם בחצי שנה אימון בן ארבע שעות עם מדריך צבאי מוסמך לירי באקדח. במה נבדל ממנו מי שנושא אקדח אזרחי במסגרת שירותו?

למצב זה יש פתרון, וכרגיל בצבא, הוא מתחלק לשלושה חלקים:

1. קביעת דרישות לרמת כשירות אישית, כגון קוטר מינימלי לאקדח, צורת נשיאתו, התדירות והתכנים של האימונים. הדרישות האלה צריכות להיקבע על-ידי אנשי מקצוע, ולא דווקא מצה"ל (לא שאני מזלזל, חס וחלילה), שכן התמונה נראית לעיתים ברורה יותר למשקיף מהצד. יכולים לעזור כאן מומחים מזרועות הביטחון האחרות, מדריכי ירי מעשי ומבצעי אזרחיים, מומחים מחו"ל (וכשאני אומר חו"ל, אני לא מתכוון רק לארה"ב).

2. מתן אפשרות מעשית למלא אחר הדרישות הנ"ל, למשל באמצעות מתן סיוע כספי לרכישת הנשק

(בדומה לסיוע הניתן לבנות מתגייסות לרכישת נעליים. אפשרות אחרת היא רכש מרוכז באמצעות מכרז צבאי – מה שיוזיל מאוד עלויות). כמו כן ניתן להעלות על הדעת ביצוע ביקורת כשירות לכלים הפרטיים במסגרת צבאית, ביצוע אימונים עם הכלים שאושרו בביקורת הנ"ל במטווחים צבאיים ואולי אפילו הקצאת תחמושת צבאית באימונים הצבאיים. אפשר – ואף מומלץ – לשלב הכשרה

יש להתייחס גם לסוגיית העומס על המדריכים הצבאיים, שיגבר בצורה משמעותית, אם יתקבלו ההמלצות שהוצגו לעיל. יש לזכור שעבור רוב מדריכי הירי ההדרכה היא בבחינת תפקיד נוסף (ובלשון הצבא: נע"ת – נוסף על תפקיד). ניתן לעזור למדריכים בכמה דרכים: להגדיל את מספרם, להגיע להסדר עם משרד הפנים שלפיו ניתן יהיה להמיר את רשיון הנשק ואת רשיון ההדרכה שלהם לרשיונות אזרחיים, מתן אישור לרשיון לאקדח

ראשונית בהפעלת אקדח במסגרת קורס קצינים ולמצוא מסגרת מתאימה למתן הכשרה זו גם לנגדים. לצורך ההכשרה הראשונית וההדרכות השוטפות ניתן להשתמש במדריכים צבאיים לירי באקדח.

3. בקרה הדוקה על הקצינים ועל הנגדים כדי שיעמדו בדרישות המועלות בסעיף 1 וקביעת מנגנוני אכיפה וענישה: ביטול רשיון אקדח, עיכוב קידום, ובמקרים קיצוניים – פיטורים.

נוסף למעוניינים (כן, יש גם כאלה), שילובם של המדריכים הצבאיים בקורסים מתקדמים ללחימה באקדח, שדרוג רמת הפעילות שלהם וכד'.

האם בכלל צריך לחייב קצינים ונגדים לשאת כל הזמן נשק? בסוגיה הזאת הדעות חלוקות, גם בקרב אנשי המקצוע. יש שיקולים נכונים לכאן ולכאן. איני רוצה לצדד במסגרת מאמר זה בדעה כלשהי, אך אציין דבר אחד: מצב שבו אנשים רבים מסתובבים חמושים ללא הכשרה מתאימה ועם כלי נשק בלתי כשירים אינו נותן מענה

כפי שלימדו אותם.

מן הראוי שדרישות הכשירות לנשיאת אקדח יוטלו על כל בעלי האקדחים ברשיון בארץ, אך התהליך הוא ארוך. לדעתי, חייב צה"ל - כגוף ביטחוני - להוות דוגמא בתחום זה. בכך הוא יתרום, בין היתר, לשיפור הדימוי שלו ושל המשרתים בו בעיני הציבור (וגם בעיני המשרתים עצמם). צה"ל היה חלוץ בתחומים רבים בחברה הישראלית, ומן הראוי שכך יהיה גם בתחום הנשק. ובינתיים אנצל את הבמה כדי לקרוא לכל בעלי האקדחים בצבא ומחוצה לו: אל תשחקו בחייכם ובחיי הסובבים אתכם! בדקו את שמישות האקדחים שלכם (כמובן, על-ידי נשק מוסמך) והתאמנו בצורה רצינית! נשקכם האישי יכול יום אחד להציל חיי אדם!

ולסיום אציג את החזון האישי שלי: במסגרת הטירונות יקבל כל חייל הכשרה בסיסית על כל סוגי הנשק האישי, וביניהם גם אקדח. רמת ההכשרה של כל חייל תיקבע לפי התפקיד שלו, וכלי הנשק שיקבל החייל ייקבע לפי התפיסה המבצעית של סביבת הפעולה שלו. מי שירצה רשיון פרטי - יידרש בראש ובראשונה להוכיח יכולת מבצעית, בגרות ומקצועיות.

ועוד דבר: מן הראוי שרוב כלי הנשק האישיים בצה"ל יהיה מתוצרת כחול לבן. מדוע לא? הם איכותיים לא פחות מכלי נשק שיוצרו בחו"ל, וקצת גאוה לאומית עוד לא הזיקה לאף אחד.

אל תשחקו בחייכם ובחיי הסובבים אתכם! בדקו את שמישות האקדחים שלכם והתאמנו בצורה רצינית! נשקכם האישי יכול יום אחד להציל חיי אדם!

ובמקביל יוחמרו דרישות הכשירות לנשיאת אקדח, התוצאה תהיה שמספר האנשים החמושים ברחובות יהיה כמספרם היום, אלא שנושאי הנשק יהיו מיומנים יותר ומקצועיים יותר. בדרך זו

מצב שבו אנשים רבים מסתובבים חמושים ללא הכשרה מתאימה ועם כלי נשק בלתי כשירים אינו נותן מענה לצורך המבצעי, שגרם לראשי הצבא להוציא את הפקודה בדבר החובה לשאת נשק

ייתן מענה מיטבי לצורך המבצעי: קצין או נגד נושאי אקדח לא יתחבאו בשירותים ציבוריים, אלא ימהרו להתערב במקרה שייקלעו לפיגוע ירי ויפעלו לסכל אותו במהירות וביעילות,

לצורך המבצעי, שגרם לראשי הצבא להוציא את הפקודה בדבר החובה לשאת נשק. לעומת זאת, כאשר יינתנו תנאים נוחים לרכישת אקדחים, הכשרה ראשונית לירי באקדח ואפשרות לשמירה על כשירות מבצעית, יהיו רבים שירצו להצטרף לחבורת נושאי הנשק גם בלי שיכריחו אותם לעשות זאת. ואלה שלא ירצו - צריך יהיה לבדוק מהי סיבת הסירוב ולהתמודד איתה. בהקשר הזה יש לציין כי כיום קיים נוהל מוזר, שמגביל מתן רשיונות נשק לקצינים ולנגדים. כך, לדוגמא, קצין בדרגת סגן-משנה או נגד בדרגת סמ"ר אינם יכולים כלל לקבל רשיון, ואילו קצין בדרגת סגן ונגד בדרגת רס"ל יקבלו רשיון רק אם יש להם יתרת שירות של שנתיים. בין אותם אנשים שאינם עונים לקריטריונים האלה יש רבים שרוצים לשמור על כשירותם ובכך לתת תרומה מבצעית משמעותית. אם יוגמשו הקריטריונים למתן רשיון נשק,

